5523 - Аз миёни чаҳор мазҳаб кадомаш саҳеҳтар аст?

савол

Кадоме аз чаҳор имом бар роҳи дуруст ва бар манҳаҷи ҷамоати мусулмонон қарор дорад?

Ҷавоби муфассал

Аллоҳ таъоло моро ба пайравӣ аз Китоби азизаш ва суннати паёмбараш (дуруду паёми Аллоҳ бар ӯ бод) амр намудааст. Роҳи дуруст он аст, ки матнҳои шаръӣ бар асоси фаҳми саҳобагони паёмбар (дуруду паёми Аллоҳ бар ӯ бод) ва пайравони онҳо аз миёни уламои муътабару муҷтаҳид фаҳмида шаванд. Аз ҷумлаи ин бузургон имомоне ҳастанд, ки ба ростӣ, адолат, пешвоӣ дар дин, дониш, фазилат, некӯкорӣ ва парҳезгорӣ шинохта шудаанд. Ба ин гурӯҳ чаҳор имоми мазҳабҳои фиқҳӣ — Имом Абуҳанифа, Имом Молик, Имом Шофеӣ ва Имом Аҳмад (раҳмати Аллоҳ бар ҳамаи онҳо бод) — дохил мешаванд.

Ҳамаи ин имомон пайрави матнҳои шаръӣ буданд ва тамоми талош, таълим ва фаъолияти илмии онҳо ба хотири густариши илми саҳеҳу дурусти шаръӣ равона шуда буд. Ҳамаи онҳо бар роҳи ҳақ қарор доштанд ва аз паёмбар (дуруду паёми Аллоҳ бар ӯ бод) пайравӣ мекарданд ва барои ин амр саъю кӯшиши зиёд ба харҷ медоданд.

Аммо иштибоҳ амрест, ки ҳатто аз баъзе саҳобагон низ сар задааст. Бо вуҷуди ин, дар Шариъат он масъалаҳое мавриди пайравӣ қарор мегиранд, ки далел бар онҳо қоим шудааст. Гоҳе мумкин аст далеле аз назари бархе аз донишмандон пинҳон монад, вале барои дигарон далелҳои дигаре ошкор гардад. Ин гуна ҳолат ҳаргиз ба дониш ва адолати онҳо халал ворид намекунад, зеро ҳамаи онҳо дар ҷустуҷӯи ҳақ буда, онро таблиғ ва интишор мекарданд.

Агар саволдиҳанда бихоҳад пайрави яке аз ин имомон бошад ва дар мазҳаби ӯ бошад, пас бояд дар масъалаҳое аз ӯ пайравӣ кунад, ки бар онҳо далели саҳеҳу равшан вуҷуд дорад. Ин ҳамон чизест, ки матлуб (ва мақсуди Шариъат) аст. Бо ин вуҷуд, набояд нисбат ба ҳеҷ

яке аз ин имомон таассуб варзад. Ҳамчунин ҷоиз нест, ки инсон эътиқод дошта бошад, ки пайравӣ аз ҳар касе ғайр аз паёмбар (дуруду паёми Аллоҳ бар ӯ бод) дар ҳамаи гуфтаҳояш воҷиб аст.

Шахсе, ки салоҳияти баррасии гуфтаҳои уламо ва муқоисаи онҳо бо далелҳои шаръиро дорад, бояд он дидгоҳеро бипазирад, ки бо далел мувофиқ аст. Аммо шахси омӣ, ки тавони баррасии далелҳо ва муқоисаи онҳоро надорад, аз олиме пайравӣ мекунад, ки ба дониш ва тақвои ӯ эътимод дорад ва тибқи фатвои ӯ амал менамояд.

Ва Аллоҳ донотар аст.